

Om engelsk jernbaneartilleri under Første Verdenskrig

Indledning

En af den engelske hærs akilleshæle i begyndelsen af Første Verdenskrig var manglen på tungt artilleri. Inspireret af kontinentale venner og fjender begyndte man derfor at se sig om efter muligheder for at råde bod på denne mangel. Kanonrør havde man om ikke nok af, så dog en del på lager - fra bl.a. oplagte krigsskibe og reservemateriel til kystartilleriet. Tilsvarende havde man erfaringer med hensyn til den fornødne affutering fra Royal Navy's bredsidekanoner samt bestykning af kystforter.

Også jernbanemateriel af tilstrækkelig styrke var til rådighed, så udfordringen var at kombinere de tre elementer, og firmaet Elswick Ordnance Company blev den helt store producent af jernbaneartilleri til den engelske hær.

De første jernbanekanoner - 9" jernbanekanon - tilgik styrkerne ved fronten i Frankrig i 1915 og man gjorde sig hurtigt en række værdifulde erfaringer, som kom den senere udvikling af jernbaneartilleriet til gode. Specielt kneb det i første gang med at kunne elevere kanonerne tilstrækkeligt og derved skyde langt nok. Tilsvarende kunne kanonernes sideretningsfrihed vanskeliggøre en hensigtsmæssig skudstilling på almindelige jernbanespor.

Pjecerne

	Kaliber	Vægt	Skudvidde	Antal
9,2" kanon	230 mm	84 t	18 km	?
12" haubits	305 mm	58 t	13 km	138
12" kanon	305 mm	173 t	28 km	4
14" kanon	355 mm	250 t	34 km	4

9,2" jernbanekanoner og 12" jernbanehaubitser fandtes i en række forskellige udgaver, kanonen, affutage og jernbaneundervogn, mens 12" og 14" jernbanekanonerne ikke ser ikke ud til at have varieret meget.

Organisation

Jf. Kilde 2 indgik der nedennævnte jernbanebatterier fra Royal Garrison Artillery i den engelske hærs order-of-battle pr. 11. november 1918. Nogle af batterierne var delt i halvbatterier, hvilket i tabellerne er markeret med ½; årsagen til denne opdeling kendes ikke.

First Army

2 x 9,2" jernbanekanon 366th Siege Battery

2 x 9,2" jernbanekanon 461st Siege Battery

2 x 9,2" jernbanekanon 523rd Siege Battery

1 x 12" jernbanekanon 92nd Siege Battery (½)

1 x 12" jernbanekanon 543rd Siege Battery (½)

1 x 14" jernbanekanon *) 471st Siege Battery (½)

2 x 14" jernbanekanon 515th Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 52nd Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 86th Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 444th Siege Battery

1 x 12" jernbanehaubits 514th Siege Battery (½)

Second Army

2 x 9,2" jernbanekanon 45th Siege Battery

1 x 9,2" jernbanekanon 53rd Siege Battery (½)

2 x 12" jernbanehaubits 22nd Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 63rd Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 82nd Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 104th Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 359th Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 381st Siege Battery

*) *His Majesty's Gun "Boche Buster"*

Third Army

2 x 9,2" jernbanekanon 363rd Siege Battery

2 x 9,2" jernbanekanon 442nd Siege Battery

1 x 12" jernbanekanon 92nd Siege Battery (½)

2 x 12" jernbanehaubits 83rd Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 89th Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 333rd Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 343rd Siege Battery

Fourth Army

1 x 12" jernbanekanon 543rd Siege Battery (½)

2 x 12" jernbanehaubits 374th Siege Battery

Fifth Army

1 x 9,2" jernbanekanon 53rd Siege Battery (½)

2 x 9,2" jernbanekanon 456th Siege Battery

1 x 14" jernbanekanon **) 471st Siege Battery (½)

2 x 12" jernbanehaubits 18th Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 44th Siege Battery

2 x 12" jernbanehaubits 64th Siege Battery

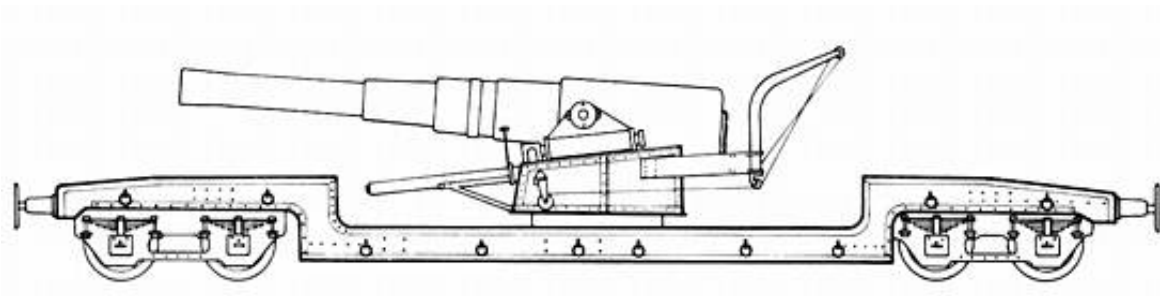
2 x 12" jernbanehaubits 128th Siege Battery

1 x 12" jernbanehaubits 514th Siege Battery (½)

2 x 12" jernbanehaubits 524th Siege Battery

**) *His Majesty's Gun "Scene Shifter"*

Kilde 4 nævner, at et jernbanebatteri af 4 officerer samt 67 underofficerer og menige.

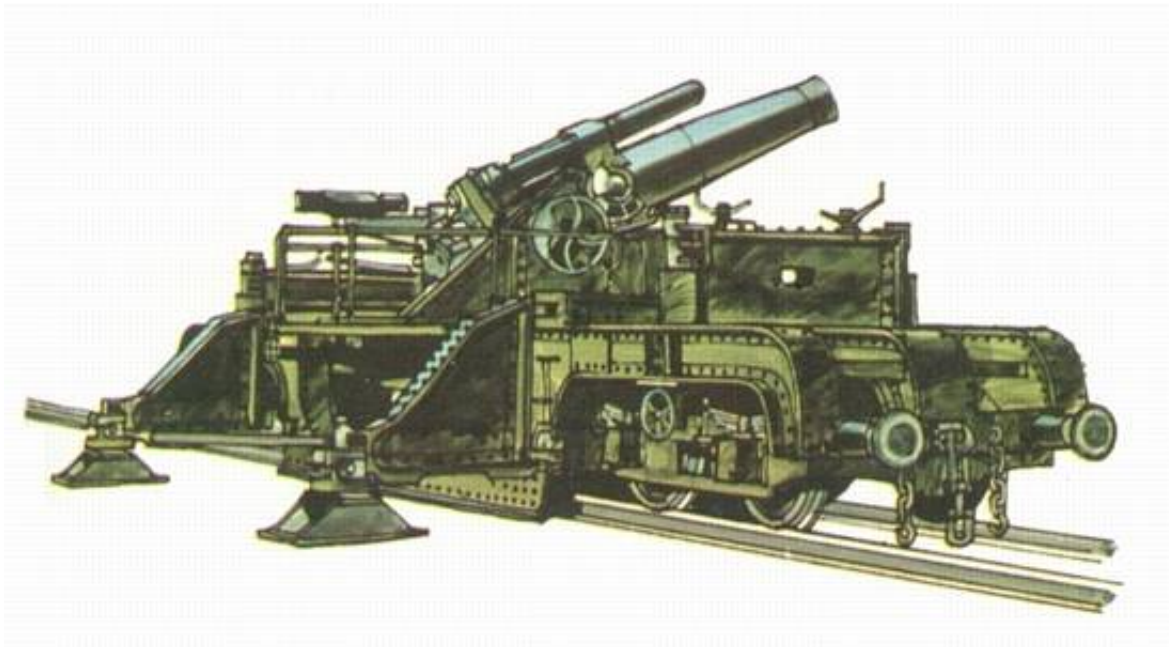
9,2" kanon Mk 3, i jernbaneaffutage Mk 1.

Fra Kilde 1.

9" jernbanekanon

De første 9,2" jernbanekanoner havde en begrænset sidretningsfrihed, men senere udgaver rådede bod herpå.

12" jernbanehaubits

*12" haubits Mk 1, i jernbaneaffutage Mk 1.
Fra Kilde 6.*

De første 12" jernbanehaubitser blev taget i brug 1. marts 1916, og i forbedrede udgaver senere i 1916 (Mk 3) samt i 1917 (Mk 5).

Pjecen ses her udrustet med støtteben, der sikrer kanonen et stabilt underlag ved skydning.

De senere udgaver af 12" jernbanehaubitsen havde længere rør.

12" jernbanekanon

One of our monster guns on railway trolley.

Et postkort i serien Official War Photographs (Series 13, No. 97), udgivet af avisen Daily Mail.

Teksten på bagsiden af kortet lyder således:

One of the monster guns with which we are hammering our way forward is seen travelling on a railway trolley.

Pjecen er en 12" kanon Mk 9, i jernbaneaffutage Mk 11.

I september 1915 overdrog Royal Navy to 12" kanonrør (reserve) fra HMS Cornwallis til hæren, og de blev monteret som jernbaneartilleri. Pjecerne blev sendt til Frankrig set i 1915, og allerede den 14. januar 1916 kunne chefen for 53rd Siege Battery, Royal Garrison Artillery, indgive en rapport med erfaringerne. Bortset fra et par småting, var alt i orden.

Der leveredes yderligere 2 stk. 12" jernbanekanoner, der jf. Kilde 3 kunne variere i enkelte detaljer. Dette skyldes primært, at kanonerne til HMS Cornwallis var bygget af tre forskellige fabrikker - Elswick, Vickers og Woolwich Arsenal.

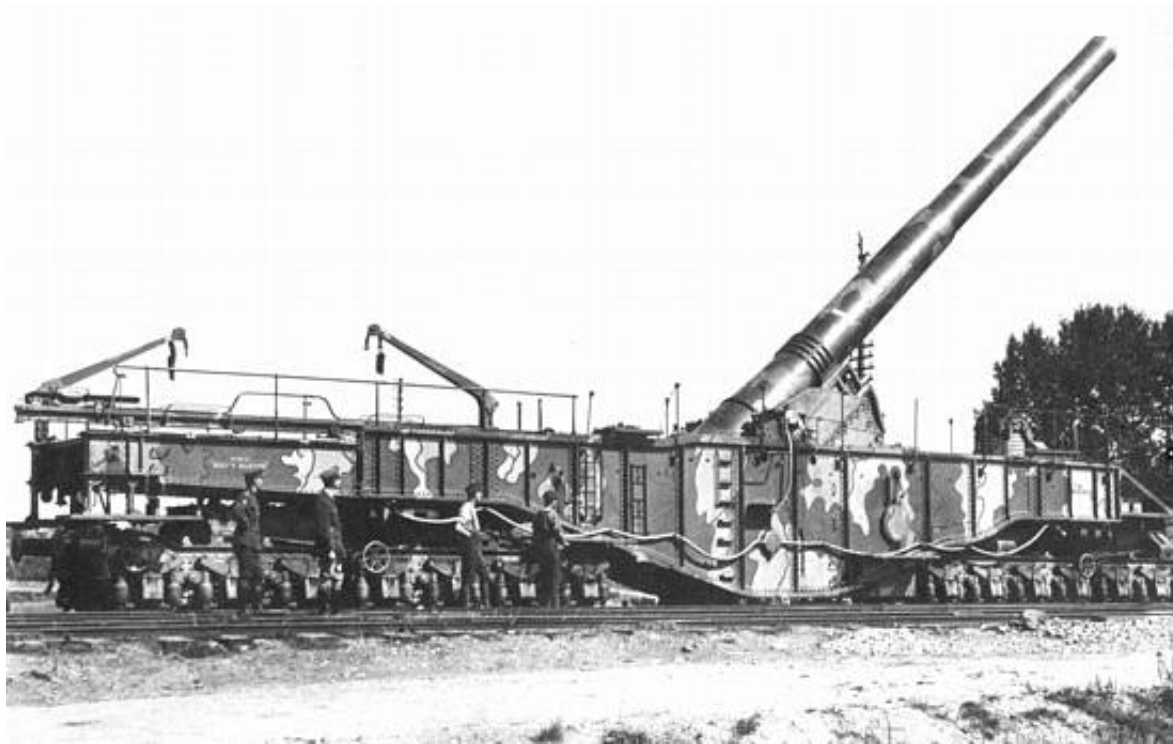
Siege gun on railway mounting, ca. 1918.

Nr. 3 i samtidig serie postkort, der blev udgivet til støtte for salget af krigsobligationer; kampagnens tema *Feed the Guns with War Bonds* er trykt på bagsiden.

Pjecen er af samme type som ovenstående.

Tegningen giver et indtryk af tidens camouflagemønstre, som også ses på visse fotografier fra tiden.

14" jernbanekanon

His Majesty's Gun "Boche Buster".
Fra Kilde 3.

Denne type var den ultimative jernbanekanon.

Grundlaget for de to første pjecer var kanoner, der var udviklet til et japansk krigsskib, der - sandsynligvis på grund af krigen - ikke kunne leveres.

På baggrund af de gode erfaringer med 12" jernbanekanonene besluttedes det i august 1916 at bygge to 14" jernbanekanoner.

I maj 1918 ankom pjecerne til Frankrig, hvor de blev udleveret til 471st Siege Battery, Royal Garrison Artillery. De blev døbt His Majesty's Gun "Boche Buster" og His Majesty's Gun "Scene Shifter", og navnene blev prompte malet på.

Den 8. august 1918 inspicerede Kong Georg V batteriet. Under ledelse af batterichefen Major S.M. Cleve afgav "Boche Buster" et skud mod et af kongen udpeget mål, nemlig byen Douai, der var et vigtigt jernbaneknudepunkt bag de tyske linjer.

Denne historie fremgår af min artikel *The King's Shot af Jeff Dorman*, der i december 1975 blev bragt i det hedengangne engelske tidsskrift *Battle*. Man får samtidig et lille indblik i, hvorledes et jernbanebatteri (i praksis et halvbatteri) fungerer.

Jernbanemateriellet

*His Majesty's Gun "Boche Buster" (14-tommers jernbanekanon) i transportstilling.
Fra Kilde 5.*

Lokomotivet er af typen Caledonian 0-6-0, med nummeret ROD (*Railway Operating Department*) 2823.

Vognen bag kanonen er til ammunition. Besætningen, som til ære for fotografen har taget plads på kanonen, blev transporteret i et separat tog.

Kilder

1. *Artillery* af John Batchelor og Ian Hogg, Ballentine Books Inc., New York 1973, SBN 345-23499-5-495.
2. *History of the Royal Regiment of Artillery - Western Front 1914-18* af Sir Martin Farndale, Royal Artillery Institution, London 1986, ISBN 1-870114-00-0.
3. *British Artillery Weapons & Ammunition 1914-1918* af Ian V. Hogg og L.F. Thurston, Ian Allan Ltd., Surrey 1972, SBN 7110-0381-5.
4. *Tanks & Weapons of World War 1* af Bernard Fitzsimons (red.), BPC Publishing Ltd., London 1973, ISBN 0-7026-002-4.
5. *The King's Shot* af Jeff Dorman, artikel i tidsskriftet *Battle*, december 1975.
6. *Railways and War before 1918* af David Bishop, Blanford Press Ltd., London 1972, ISBN 0-7137-0703-8.
7. *Railways and War since 1917* af David Bishop, Blanford Press Ltd., London 1974, ISBN 0-7137-0706-2.

Efterskrift

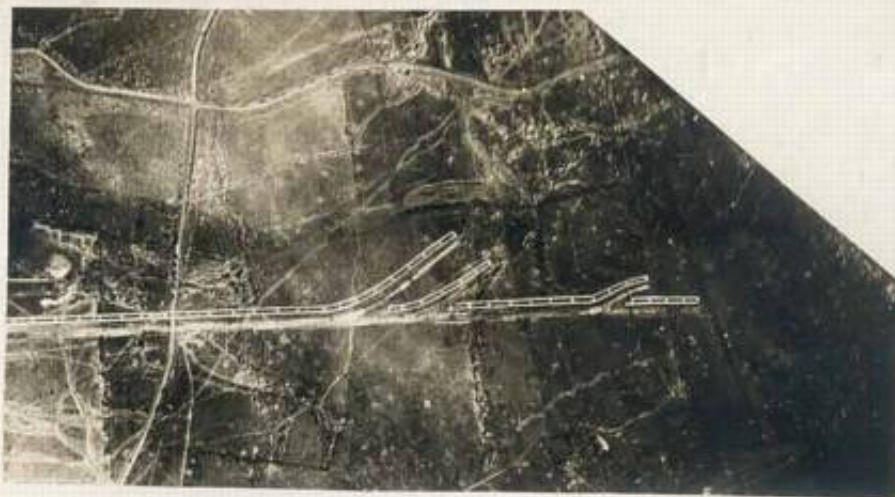
De efterfølgende tyske luftfotografier stammer fra:

Sammelmappe von Luftbildern aus der Schlacht in Flandern im Zeitraum vom 31. Juli - 30. September 1917. Stabsbildabteilung der Kommandeur der Flieger A.O.K. 4. (Stabsbildmeldung Nr. 11).

Ganske tilfældigt mødte jeg et indlæg fra 29. juli 2005 i Great War Forum af en herre ved navn Malte Znaniacki, som tilsyneladende også er ejer af bogen. Blandt de eksempler på illustrationer, der blev vist, var der interessant nok en gengivelse af fotografier af engelske jernbanekanonstillinger ved Ypres, 25. september 1917.

På denne måde kan denne lille beretning om engelsk jernbaneartilleri således rundes af med fjendens indtryk af, hvorledes jernbaneartilleriets stillinger så ud.

Per Finsted

Nach örtlichem Vordringen führte der Gegner von den bei Jeperen endenden Vollbahnen Stichgleise ostwärts in die Nähe seiner vorderen Linien.

(Entfernung von der vorderen Front 3,6 und 3,1 km.)

Die Gleise dienen der Aufstellung schwerster Geschütze und dem Munitionsnachschub.

Engelske jernbanekanonstillinger ved Ypres, 25. september 1917.